

5.2.2020

Hämeenlinnan Kumppanuustalo

1. Tilaisuuden alustus

Tilaisuuden aluksi Niina Haake Hämeen liitosta kertoi Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmasta ja Kanta-Hämeessä 2019 tehdystä sotekuntayhtymäselvityksestä. Diaesitys toimitetaan liitteenä.

Sotekuntayhtymäselvitys löytyy kokonaisuudessaan tästä

linkistä: https://www.hameenliitto.fi/sites/default/files/dokumentit/maakunnallinen_sote-kuntayhtymaselvitys_selvitysvaiheen_loppuraportti.pdf

Niina Haake Hämeen liitosta toimii Kanta-Hämeessä sote-yhteyshenkilönä maakunnassa ja valtionhallintoon päin.

Käytiin läpi kansallinen uudistuksen tilanne ja valtionapuhaut Tulevaisuuden sote-keskusohjelmasta.

Kanta-Häme kuuluu Pirkanmaan ja Etelä-Pohjanmaa kanssa samaan yhteistoiminta-alueeseen. Ministeri Kiurun mukaan tavoitteena saada 40 lakia eduskunnan päätökseen jo tämän vuoden aikana. Ministeri Kiuru tulee Kanta-Hämeeseen vierailulle keskustelemaan maakunnan tilanteesta. Myös järjestöt ovat tervetulleita tilaisuuteen. Päivämäärän tarkentuessa siitä tiedotetaan.

Peruspalveluiden ja yhteistyön kehittämiseen haettavissa oleva valtionapu on Kanta-Hämeen osalta 2,6 milj. seuraavalle kahdelle ja puolelle vuodelle. Hakemus tulee jättää maaliskuun loppuun mennessä ja siihen pitää sisältyä myös, kuinka järjestöjen kanssa tehdään yhteistyötä.

Lisäksi aukeaa muita kohdennettuja sote-palveluiden valtionavustushakuja, jotka liittyvät esim. lastensuojeluun, mielenterveysstrategiaan, saattohoitoon, kotihoitoon. Näiden hankkeiden ei tarvitse olla koko maakunnan kokoisia, vaan voi olla kohdennetumpia. Hankeavustus on 80% kustannuksista.

Tavoitteena on saada järjestöyhdyshenkilö maakuntaan Tulevaisuuden sote-keskusohjelman kautta.

Sosiaaliterveys järjestöjen avustuskeskuksella (STEA) on paraillaan mietinnässä, millaista tulevaisuuden sote-keskusohjelmaan linkittyvää rahoitusta olisi haettavissa järjestötoiminnan kehittämiseen. Tarkemmin mahdollisuuksista tiedetään, kun haku aukeaa maaliskuussa. Hakemus pitää jättää toukokuun loppuun mennessä ja toiminta voi käynnistyä vuoden 2021 alussa. Vastaavaa rahoitusta, kun Järjestöt 2.0. -ohjelma on tarjonnut, ei STEA tule avaamaan nyt, koska vastaavaa rahamäärää ei ole käytössä kuin kolme vuotta sitten. Yhtenä vaihtoehtona on malli, jossa yksi valtakunnallinen toimija hallinnoi hanketta ja palkkaa työntekijät viidelle alueelle (johon kuhunkin kuuluu useampi maakunta). Maakuntien yhteistyöjärjestöt, jotka hallinnoivat nykyisiä järjestö 2.0 hankkeita tekevät STEA:lle esityksen mallista, jossa hakuun tulisi yhteistyöhanke, jossa jokaiseen maakuntaan tulisi yksi järjestötyöntekijä edistämään maakunnan tulevaisuuden sotekeskus -hankkeen kanssa yhteistyötä ja edistämään järjestötoiminnan liittyminen hankkeeseen. Järjestötyöntekijä toimisi vastinparina maakunnan työntekijän (mahdollisen järjestöyhdyshenkilön) kanssa.

Tulevaisuuden sote-keskus hakemusta kirjoitetaan eri asiantuntijoiden toimesta (ks. esityksestä tarkemmin) ja hakemus saa olla korkeintaan 20 sivua. Järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyön osuutta valmistellaan yhteistyössä Hämeen Setlementti ry:n järjestöyhteistyön kanssa. Toimintasuunnitelmaa on mahdollisuus tarkentaa hakemuksen jättämisen jälkeen.

Hakemuksen kirjoittamiseen voi järjestöt osallistua ottamalla yhteyttä joko Niina Haakeen tai oman toimialan osuuden kirjoittajaan, jotta järjestöjen asiantuntijuus saadaan mukaan. Sosiaalihuollon osuuden kehittäminen on haasteena (mm. vammaispalvelut, päihdepalvelut vaativat kehittämistä).

Käytiin läpi THL:n tekemä tilannekuva Kanta-Hämeestä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteiden osalta Kanta-Hämeessä on kehitettävää.

Järjestöneuvottelukunta tulisi saada vielä paremmin mukaan rakenteisiin.

2. Poimintoja alustuksen jälkeisestä keskustelusta

Lasten ja nuorten osalta kouluterveyskyselyssä nousi samoja teemoja esille. Keskeisinä kohtina koulukiusaaminen ja kohtaaminen, joiden ympärille on suunnitteilla yhteistyössä tapahtumaa Verkatehtaalle Lasten oikeuksin viikolla Hämeenlinnan kaupungin ja järjestöjen kesken.

Jos vammaispalvelut eivät toimi, se näkyy mielenterveyspalveluissa ja lastensuojelupalveluissa. Jatkossa tarvittaisiin vammaispalvelujen kokonaisuuden koordinoitua Kanta-Hämeessä 11 kunnan osalta: miten kunnissa toimii eri vammaispalvelut ja lainsäädännön tunteminen. Vammais- ja pitkäaikaissairaiden huomioiminen palvelujen kehittäminen. Samoin lapsiperheiden palveluiden osalta. Ennaltaehkäisevien palvelujen tärkeys.

Ennaltaehkäisevien palvelujen nivominen sote-keskushakemukseen – koordinointiin ja yhteensovittamiseen tulisi varata resurssia.

Päihdepalvelujen osalta satsaaminen ehkäiseviin palveluihin, on pois korjaavalta puolelta ajan kanssa.

Ikäihmisten osalta tulisi panostaa paikallisuuteen, jotta asumisympäristön läheltä löytyisi niitä tekijöitä, jotka ylläpitävät terveyttä ja ennaltaehkäisivät palvelujen tarvetta. Tässä olisi paljon tekemistä myös järjestöillä.

Järjestöjen osuuden raamitus ja selkeytys sekä rahoituspanostusta, jotta vapaaehtoistoimijoiden homma pyörisi järkevästi.

Sote-palvelujen saavutettavuus on keskeistä Sote- ja hyte-rajapinnassa sekä reuna-alueiden osalta.

Päätösten ennakoarvioinnin hyödyntäminen tulevaisuudessa enemmän.

Yhteistyön rakentamiseen tarvitaan resurssia, jotta työntekijöiden työaikaan olisi mahdollista sisällyttää osallisuuden edistämistä ja yhteistyön tekemistä järjestöjen kesken. Esim. Forssan seudulla tarpeet ja yhteistyökuvioita ja valmiutta on olemassa, mutta käytännön tekeminen vaatisi lisää resurssia.

Tarvitaan myös avaamista, mitä hyte tarkoittaa – tarvitaan sen ymmärtämistä ja sen läpileikkaavuutta.

Hyvä että hyödynnetään aiempaa valmistelumateriaalia ja että Hämeen liiton sivuille tulee materiaalia. Tarvitaan analyysiä kerätyn tiedon hyödyntämisessä. THL:n arvioitirakenne ja tilannekuvauksen hyödyntäminen. Itsearvioinnin kytkeminen mukaan prosesseihin.

Järjestöneuvottelukunnan roolin ja merkityksen vahvistaminen – antaa uusia askelmahdollisuuksia.

Ennaltaehkäisevän työn osalta järjestöjen tulisi oppia kertomaan omasta toiminnasta, millaisia tuotteita ja palveluja on tarjolla ja miten niillä pystyttäisiin säästämään rahaa. Näin kunnilta jäisi jatkossa rahaa myös ennaltaehkäisevään toimintaan.

Järjestöjen tärkeys ennaltaehkäisevässä työssä tulisi huomioida. Riihimäellä on tukala tilanne jo nyt, kun kunta alkaa periä vuokraa maksuttomista toimitiloista. Toimitilojen mahdollistamisella Riihimäen kaupunki

on aiemmin osallistunut ehkäisevään toimintaan.

Kuuluuko järjestöjen ennaltaehkäisevän työn mahdollistaminen kunnille ja vai maakunnille jatkossa?

Sähköinen asioinnin osalta: järjestöjen ja säätiöillä on roolia myös sähköisten palvelujen käytössä, sillä monessa järjestössä autetaan ja neuvotaan käyttämään sähköisiä järjestelmiä, jolla palveluja on mahdollista saada. Opetetaan, miten saat apua.

Järjestöjen toiminnan tuotteistaminen olisi tärkeää.

Luustoterveyteen liittyen kehitettävää olisi hoitoon ja mittaukseen pääsemisessä, jotta pystyisi myös itse huolehtimaan omasta terveydestä. Myös hoidon kehittäminen ja osaaminen perusterveydenhoidossa. Vertaistuen rooli on tärkeää, jossa järjestöillä suuri rooli. Samoin ulkoilun ja liikkeelle pääsen mahdollistamisessa.

Järjestöjen palvelukuvausten tekeminen vuoropuhelussa julkisen puolen kanssa olisi tärkeää. Kuten myös tiedon lisääminen olemassa olevista palveluista ja toiminnoista.

Ennaltaehkäisevätyö ei ole lakisääteinen palvelu. Tarvitaan poliittista lobbausta, jotta ennaltaehkäisevä puoli saadaan mukaan lakeihin. Järjestöille palvelujen myyminen on haasteellista sen rahoituspohjan vuoksi. Jos saa julkista rahaa (esim. stea), on vaikea tuottaa palveluja. Säästöjen tuominen esille numeroilla: jos kunta haluaa säästää 1 henkilötyövuoden – 0,2 henkilötyövuoden järjestölähtöisellä palvelulla, syntyy jo säästöä. Toiminnan hyötyjen tuominen esille myös taloudellisesta näkökulmasta.

Järjestöjen rahoitukset ovat kokonaisuudessa haastavia tulevaisuudessa: Stea-avustukset vähenevät, jäsenmaksut vähenevät.

Seuraavassa uutiskirjeessä on rahoitusteema. Rahoitusoppaaseen on koottu eri vaihtoehtoja.

Ennaltaehkäisevään työhön ei ole korvamerkittyä rahaa kuntien talousarvioissa. Leikkaukset näkyvät korjaavan puolen kasvuna.

MLL Hämeenlinnan yhdistyksessä on 15 000 käyntikertaa vuodessa ja vapaaehtoistyötä tehdään 1 500 tuntia vuodessa. Kunta tukee toimintaa 5 000€ avustuksella. Lisäksi on kahden työntekijän vetämä kerhotoiminta, jota pyöritetään palvelusetelillä ja omavarainhankinnalla. Raha on haasteena. Tarvitaan arvostuksen lisääntymistä, jotta tiedetään mitä järjestöissä tehdään.

Tarvittaisiin lukuja ja kuvia ennaltaehkäisevän työn perustelemiseksi → yhteistyön kautta meteliä.

Paljon sote-palvelujen käyttäville järjestölähtöisiä palveluja, jolla saataisiin säästöä aikaan.

Pitää ottaa vielä paremmin huomioon, mitä päätöksistä seuraa.

Ennaltaehkäisevän työn lisäksi pitäisi huomioida myös säilyttävä- ja ylläpitävätyö.

Ehkäisevän päihdetyön laki velvoittaa kuntia tekemään ehkäisevää työtä. Työllä on THL:n ohjaus, mutta työtä tehdään lähellä ihmisiä linkittyen kuntien hyte-työhön. Palkattu koordinaatio ja vastuutoimielit kunnissa. Koordinaation kautta on mahdollista antaa järjestöille tukea ja mahdollistaa yhteistyötä. Olemassa olevien rakenteiden hyödyntäminen on keskeistä. Ehkäisevätyö sisältyy ihan jokaiseen palveluun ja on läpileikkaavaa.

Sote-keskukseen liittyen tarvitaan osaamista sekä yhteinen visio ja suunta. Työ on yhteistä.

Järjestöt kaipaavat apua pitkäkestoisempien hankerahoitusten hakemiseen.

Helsingistä mallia kotihoidon ja kuljetuspalvelujen digitaalisista palveluista.

Järjestöjen merkitys kuntien elinvoimalle on keskeistä. Palvelumuotoilun kautta kehittämistä ja säästöjen tuomista esille kunnalle. Yhteistyö keskeistä. Järjestötyössä erityistä on kohtaamisosaaminen. Se että ihminen tulee nähdyksi ja löytävät yhteisön, missä löytää itselleen hyvän paikan olla ja olla mukana. 4H-nuortentyöpajatoiminnassa näkyy THL:n nostamat asiat (mielenterveys, ylipaino ja kiusaaminen) → tarvitaan arvostaa ja kunnioittava paikka, jossa saada tukea ja päästä eteenpäin.

Tuoda esille järjestöjen toiminnan ydintä tarinoiden kautta.

Tarvitaan maakunnallinen järjestöasiamies sote-palveluihin, joka toimisi linkkinä järjestökentän suuntaan.

Maakunnallista hyvinvointikoordinaattorin on yritetty saada maakuntaan.

Järjestöt täydentävät julkisen puolen primäärejä palveluja. Hämeenlinnan Silta-verkostolta toivotaan aktiivisempaa roolia tuottamaan yhteisöjen yhteistä näkemystä ruohonjuuritasolta.

Julkisen puolelta ohjausta järjestöjen toimintaan pitäisi kehittää.

Tarvitaan Hyte-rakenne ja koordinaattorit sekä järjestöt mukaan rakenteeseen.

Jatkosta:

Hankehakemuksen kommentointia varten järjestetään vielä maaliskuussa järjestöille tilaisuus. Mahdollistetaan osallistuminen etäyhteyden kautta.

Hakemuksen kirjoittajat lisätään aineistoihin, jotta voi halutessaan olla yhteydessä ja tuoda oman kohderyhmän ääntä ja yhdistyksen osaamista mukaan valmistellun.

Kanta-Hämeen yhdistyskysely tulossa ja siihen toivotaan mahdollisimman monen yhdistyksen vastaavan. Kyselyn pohjalta tehdään Kanta-Hämeen järjestökartta. Viime vuonna on saatu hyvää palautetta kuntien ja kuntayhtymän suunnalta vuoden 2018 järjestökartasta.

Muistion kirjasi Heli Laurikainen / Hämeen Setlementti ry, järjestöyhteistyö